

Identifica't Subscriu-te

Preu: dia 1 € / any 48 €

AVUI DIMARTS DIMECRES DIJOUS

10° 12° 8° 12° 10° 15° 10° 14°

Cercar

Barcelona Tria el teu municipi

Dilluns, 22 desembre 2025

Societat CABACÉS - 7 agost 2022 2.00 h

1

MEMÒRIA HISTÒRICA

Topònims franquistes?

- Campanya perquè quatre municipis retornin a l'ortografia republicana que el règim va abolir
- Cabacés es planteja una votació per decidir si corregeix el nom
- Capmany, Lladó i Rialp rebutgen que s'etiqueti l'afer com a franquisme sociològic

Cartell indicatiu per arribar a Cabacés, a la Vilella Baixa ■ E. BELLA.

EMILI BELLA - CABACÉS

Queden topònims franquistes a Catalunya? El govern va recuperar el 1983 la nomenclatura oficial del 1933, quan la Generalitat republicana va normativitzar la llista de noms dels municipis del país, encarregada a la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), a càrrec de Josep Maria de Casacuberta, Joan Coromines i Pompeu Fabra. En el marc de la persecució de la llengua catalana, el franquisme va tornar a les formes anteriors, fixades el 1870 per l'Instituto Geográfico y Estadístico, que contenien moltes castellanitzacions. Ja en democràcia, Cabacés (Priorat), Rialp (Pallars Sobirà) i els municipis altempordanesos de Capmany i Lladó es van quedar amb les formes “deformades, impròpies i prenortatives, imposades pel franquisme el 1939”, segons el filatèlic especialista en història postal de la Guerra Civil Carles Prats, veí de Cabacés i impulsor d'una campanya per escriure els topònims segons l'ortografia catalana. “L'existència d'aquestes formes pot considerar-se una pervivència, encara, del franquisme sociològic; és a dir, dels efectes que va tenir la dictadura, en aquest cas sobre l'àmbit de la toponímia oficial; és obvi que sense el franquisme la llista del 1933 no hauria deixat de ser vigent, i per tant la toponímia oficial catalana no s'hauria vist desnormativitzada el 1939”, argumenta. Segons l'IEC, aquestes quatre

MÉS LLEGIDES

1. Veïns bloquegen l'entrada dels migrants del B9 que han de dormir en una església
2. Mor la periodista Patricia López, especialitzada en informació judicial
3. El PP dependrà d'un Vox enfortit a Extremadura i el PSOE s'enfonsa
4. Una allau a Meranges sorprèn 14 excursionistes i fa tres ferits
5. Troben el cos d'un home mort per un tret en un bosc a Tarragona
6. Mor apunyalat un home en una baralla al carrer a Molins de Rei
7. David Ortega deixa el govern de Santa Coloma de Farners
8. L'últim malson de l'any
9. L'Spar Girona supera el seu particular mur taronja (96-68)
10. El Barça tanca l'any amb una treballada victòria a La Ceràmica

localitats s'haurien d'escriure així: Cabassers, Campmany, Lledó i Rialb. “Vol dir que la gent d'aquí eren franquistes? No, en absolut. Senzillament vol dir que el franquisme va tornar a un estadi previ a la normativització”, resol Prats.

ADVERTISING

Tria l'Escola de Programació de la UOC

UOC Universitat Oberta de Catalunya

Escola de Programació UOC

Informa't!

UOC - Sponsored

La qüestió és qui ha de decidir canviar, si s'escau, els topònims oficials mal escrits. Els veïns? Els ajuntaments? La Generalitat? L'IEC? “La legislació no és gaire clara i es pot interpretar que l'última paraula és dels ajuntaments, passant per sobre del criteri de l'IEC, que és l'autoritat lingüística per llei”, continua Prats, que descarta una votació popular perquè la llei de consultes no permet a un ajuntament preguntar sobre allò del qual no té potestat. “Un ajuntament no és autoritat lingüística ni pot decidir incomplir la llei de política lingüística, no pot preguntar a la gent si li sembla bé que l'ortografia sigui la que és”, defensa.

A finals dels anys vuitanta, un grup de veïns de Cabacés es va reunir al bar del poble i va votar quina forma preferia. Va guanyar la “incorrecta”. “Però això no es pot votar i d'allò no se'n pot dir referèndum. Un *caucus* està més ben fet que allò, perquè no hi va haver cens, no hi va haver paperetes, no hi va haver urnes, es va votar a mà alçada, cridant, i el recompte es va fer d'aquella manera”, explica Prats, que està recollint adhesions a un manifest per demanar a la Generalitat que hi intervingui i resolgui l'“arbitrarietat”. Segons Prats, als vuitanta algunes persones van fer molt soroll i algú ha volgut basar la seva identitat en la manera d'escriure el topònim, però “a Cabacés hi ha hagut un cert moviment popular, força gent ha dit que ja n'hi ha prou, d'aquesta situació”. Prats cerca complicitats i aliats als altres tres municipis, però de moment la resposta ha estat escassa.

ADVERTISING

Tria l'Escola de Programació de la UOC

UOC Universitat Oberta de Catalunya

Escola de Programació UOC

Informa't!

UOC - Sponsored

Els alcaldes de Rialp, Capmany i Lladó no tenen ni la més mínima intenció d'obrir aquest meló i no pensen fer cap pas per modificar el nom dels seus municipis. El batlle de Cabacés, en canvi, obre la porta a consultar-ho amb els veïns. Segons Jaume Pujals, la Generalitat podria imposar el canvi, però deixa que siguin els municipis qui ho decideixin. En el cas de Rialp i Cabacés, el 1983 es van oficialitzar com a Rialb i Cabassers, però el 1989 van tornar a la forma actual. Neguen rotundament i vehementment que es tracti d'un romanent del franquisme i recalquen que es diuen com es diuen per una decisió conscient i voluntària presa en democràcia.

L'existència d'aquestes formes pot considerar-se una pervivència, encara, del franquisme sociològic. És obvi que sense el franquisme la toponímia oficial catalana no s'hauria vist desnormativitza-da el 1939

Carles Prats

IMPULSOR DE LA CAMPANYA

Tard o d'hora haurem de mirar de corregir-ho

Jaume Pujals

ALCALDE DE CABACÉS

Aquest topònim es va acordar amb el Departament de Governació de la Generalitat

Joan Fuentes

ALCALDE DE CAPMANY

No admeto de cap manera que diguin que volem perpetuar un nom franquista, això sí que és una absoluta bajanada

Joaquim Tremoleda

ALCALDE DE LLADÓ

Ni que ens ho demanés la Generalitat no canviaríem el topònim

Gerard Sabarich

ALCALDE DE RIALP

Nou 'referèndum'

Veïns de Cabacés van decidir als anys vuitanta en una mena de *referèndum* continuar amb el nom castellanitzat. “Des de l'Ajuntament ja ho veiem, que tard o d'hora haurem de mirar de corregir-ho, soc el primer de comprendre que això s'ha de corregir”, assegura l'alcalde, Jaume Pujals (ERC). Hi ha un sector del poble, de 350 habitants, a qui ja li està bé tal com està el topònim, encara que contingui errors ortogràfics. A bona part dels veïns, però, els és igual, explica l'alcalde. “Si ho hem aparcat és perquè hi ha temes molt més urgents que canviar el topònim, com ara frenar el despoblament”, justifica. Tanmateix, Pujals planteja la possibilitat d'una consulta no referendària perquè la gent decideixi si creu que l'Ajuntament ha de fer el pas, una votació que l'alcalde no descarta que tingui lloc en aquest mandat. “No sé què sortiria, però abans cal fer pedagogia”, defensa. En qualsevol cas, l'Ajuntament s'hi mantindria neutral.

Qüestió neutra

Potser si a Lladó s'hagués parlat en català occidental el debat estaria tancat, però la neutra fa ballar el cap als estudiosos, ja que no està gens clar l'origen etimològic del topònim. L'alcalde, Joaquim Tremoleda (ERC), arqueòleg, ho va investigar, però no en va treure l'entrellat: tan aviat surt escrit amb *e* com amb *a*. “El tema de l'etimologia de vegades és molt relliscós, no ha estat mai aclarit, hi ha la possibilitat que vingui de *lledoner*, però no n'hi ha la certesa. No queda mai clar a les fonts quin és l'origen real i ningú té la raó absoluta. Ens podríem haver dit Lleó o Lió; l'evolució no és una qüestió matemàtica”, observa Tremoleda. “Però el que no admeto de cap manera és que diguin que volem perpetuar un nom franquista, això sí que és una absoluta banalitat i és no conèixer la realitat. El que aquí es va fer va ser seguir la voluntat del poble, acceptada per les institucions”, subratlla. El gentilici és lledonenc, però més que la neutra els molesta sobretot el cognom *d'Empordà* que hi va afegir Pau Vila en la seva divisió territorial, en un municipi amb lligams amb la Garrotxa.

Confusió pantanosa

Als veïns del petit poble de Rialp, al Pallars Sobirà, els passa de vegades que els pregunten si el pantà és ple o és buit. “Jo responc que no ho sé, perquè el pantà de Rialb em queda una mica lluny”, bromeja l'alcalde, Gerard Sabarich (Partit Demòcrata). Tan lluny com que és en una altra comarca. Ja en democràcia es va resoldre que Rialp acabaria amb *p* i això desfaria la confusió amb la Baronia de Rialb, per on passa el riu Rialb, a la Noguera. Arran de

la iniciativa de Cabacés, l'alcalde va consultar els regidors del municipi, tant del govern com de l'oposició, i tots set van estar d'acord a deixar les coses tal com estan. "Nosaltres no tenim cap intenció de moure res, ni de demanar que es mogui res. La gent té més que assimilat que Rialp s'escriu amb *p* i no hi ha cap tipus d'ànim, de ganes ni d'interès de canviar-ho", adverteix Sabarich. "Això no té res a veure amb el franquisme. Com a poble, a nosaltres ja ens està bé així. És una qüestió de sentiment, tenim assumit que és així i no volem iniciar cap procés, ni ho farem. Ni que ens ho demanés la Generalitat no ho faríem", recalca el batlle. L'oposició de les autoritats locals és, doncs, total, per pragmatisme, malgrat les raons ortogràfiques i legals que es puguin esgrimir.

Debat gens prioritari

Amb tot el respecte per la qüestió, l'alcalde de Capmany, Joan Fuentes (Junts), descarta a curt termini abordar la modificació del topònim per afegir-hi una *m*. "No dic que no sigui important, però tenim altres prioritats, i al final tenim els recursos tècnics i humans que tenim. Som 600 habitants i no hi ha cap regidor amb dedicació exclusiva, ni tan sols l'alcalde", afirma. Fuentes discrepa de l'enfocament que es pugui tractar d'una qüestió de franquisme sociològic i hi veu una distorsió cronològica de partida, ja que la Generalitat restaurada i el franquisme no van conviure mai. "Aquest topònim es va acordar amb el Departament de Governació de la Generalitat. No és un tema banal, de cap manera el menystenim, però ara mateix no està a l'agenda de l'Ajuntament, és un debat no gens prioritari", insisteix. El batlle recorda que durant el franquisme el topònim ja s'escrivía com en l'actualitat, efectivament, però que un cop acabada la dictadura es va obrir el debat i va prevaldre l'opció que defensava la Generalitat per damunt d'altres sectors més o menys encapçalats per l'Església, cadascú amb la seva documentació històrica sota el braç.

NOTÍCIES RELACIONADES

**Cabacés accepta
catalanitzar el nom i deixar
enrere el topònim
franquista**

